

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 47.

Stockholm den 16 December 1909.

2:a årg.

<p>Prenumerationspris: 1/4 år... kr. 4: 50 1/2 år... kr. 2: 50 3/4 ,, ,, ,, 3: 50 1 ,, ,, ,, 1: 25</p> <p>Lösnummer 10 öre.</p> <p>Prenumeration sker såväl i landsorter som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr.</p> <p>Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85.</p> <p>Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgifvare: ELLEN KLEMAN.</p> <p>Mottagningstid: Kl. 11-12.</p> <p>Sthlm 1909. F. Englund's Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonsskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr.</p> <p>Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonsspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 % 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annonns bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	--	---	--

Fredrika-Bremer-Förbundets 25-årsminne.

FÖRBUNDETS STIFTARINNA.

För fem år sedan — eller närmare bestämt 12-14 januari 1905 — högtidlighölls med möte, föredrag och fester Fredrika-Bremer-Förbundets 20-årsminne. I tvänne tiotal hade dess tillvaro då ägt bestånd, och med vackra och högstämda tal och inför en talrik församling af vänner och gynnare uttryckte dess ledare sin tillfredsställelse öfver de på så många framgångar och segrar rika åren.

Sedan de där festdagarna ha nu nära fem år förflutit. Förbundet har i dessa dagar hunnit en åldersgräns, som brukar anses ännu mer betydelsefull än 20-talets: kvartsekelsåldern. Den 3 dec. 1909 har Fredrika-Bremer-Förbundet kunnat fira sitt 25-års-jubileum. Dess stiftande räknas nämligen från den 3 december 1884, dagen för det konstituerande sammanträde, efter hvilket det länge planlagda verket enligt då fattadt beslut trädde i kraft. Obemärkt har denna högtidsdag gått förbi; inga jubileumsflaggor ha blifvit hissade. Tiden är ju inte ägnad för jubel och festande. Men gläd-

Promenaddräkter och Kappor

Vår stora mellangenre rekommenderas.

Elegant smak! Solidt arbete! Förmånliga priser!

GUSTAF HOLMBLOMS KAPPAFFÄR, NORRMALMSTORG

jen och tacksamhetskänslan öfver ett väl tillryggalagdt lifsstadium är icke mindre för det man afstår från att med yttre åthäfvor gifva dem tillkänna. Så har förbundets ledare och vänner icke förbisett betydelsen af den ofvan angifna dagen och den maning den innebär till en återblick på de tilländalupna åren.

Rika ha de varit på omskiftelser och öden dessa år, men i det stora hela kan man säga, att de förhoppningar och löften, hvarmed den unga föreningen för ett kvarts sekel sedan gick till verket, i oanad utsträckning blifvit infriade.

* * *

Det är icke blott en händelse utan en djup tanke i den omständigheten, att en organisation som Fredrika-Bremer-Förbundet räknar sitt första framträdande från ett af 80-talets år. Med all sin tröstlösa pessimism, sin ofruktbara, teoretiserande realism ägde det idealfattiga 80-talet, det som betecknas såsom Strindbergs genombrottsår, det, då Ann Charlotte Edgren, Ernst Ahlgren och "Gråkallts" och "Erik Granes" författare behärskade bokmarknaden, då man i konst och litteratur först började tillämpa l'art-pour-l'art-teorien, en hälsosam motvikt i samma tids många initiativstarka, handlingskraftiga personligheter. Dessa nöjde sig ej med att deklamera öfver världens uselhet och att konstatera reformernas nödvändighet, med klokhet och energi tog man itu med uselhetens utrotande och reformernas genomförande. Och kvinnofrigörelsen blef en af de frågor som sattes främst på dagens program. Att arbetet för reformerandet af vårt köns ställning, och det tillämpadt på alla lifsområden, är ett barn af 80-talet, utplånar mycket af detta förkättrade tidsskedes försyndelser.

Fru Adlersparre, Fredrika Bremer-Förbundets stiftarinna, hade, då hon efter årtal af förberedelse ändtligen vunnit sitt mål och presiderade vid det rådsbord, där kvinnornas intressen på ett mer officiellt sätt behandlades, hunnit ett godt stycke in på medelåldern. Hon stod visserligen midt i det skarpa luftdraget från 80-talets idéströmningar, men hennes ungdom hade ju omsväfvats af de sista fläktarna från senromantikens tidsålder. Därpå den ideala syn på världen och människorna, jämte den vakna blicken för realiteter, som var så utmärkande för hennes karaktersläggning och som satte prägeln på det program, som blef det nya förbundets rättesnöre. Om för ett senare, mer kritiskt nedbrytande än själf nydanande, släkte programorden "en sund och lugn utveckling" smakat väl mycket af 80-tal och förhånats såsom alltför nyktert, förståndsmässigt, så innebär väl begreppet "höjande" det som i programmets fortsättning innesluter kvinnans hela sfär, en tillräcklig borgen för Förbundets uppåt- och framåtsträfvande tendenser. Ett mer koncist affattadt, så godt som obegränsade möjligheter rymmande program än Fredrika-Bremer-Förbundets har ingen liknande sammanslutning att uppvisa. Resultatet af de 25 årens arbete i dess tecken har också visat, att en lefvande själ rymdes i orden.

Fru Adlersparre siktade, som sagdt, högt, och hennes tro på hvad kvinnorna kunde åstadkomma som kår och som individ var obegränsad, men på samma gång var hon en klok och en praktisk kvinna. En rik erfarenhet hade lärt henne, att det föga tjänade att tala om "höjande" för dem som hade lågt i taket och trång armbågsplats samt saknade utsikt öfver himmelens blå och de stora vidderna. Luft och ljus, andligt och lekamligt svängrum måste först förskaffas åt kvinnornas värld. Och organiserade krafter, det förstod man, fordrades för att vinna det åsyftade.

Nu skall man kanske tycka, att de poetiska liknelserna om sol och luft och himmel etc. ej precis äro tillämpliga på sådana alldagliga företeelser som löneförhöjning, kommunaltjänster, rättsfrågor, egendomsgemenskap, yrkes- och förvärfsmöjligheter, lagparagrafer, sjukkassor, studiestipendier och de tusen och ett spörsmål och ämnen, hvaråt F. B. F. under årens lopp ägnat ett rastlöst, ofta framgångsrikt arbete. Men ser man ett människoverk perspektiviskt, mot bakgrunden af ett längre tilländalupet tidsskede, är det ej som om de prosaiska detaljerna försvunne och det hela aftecknade sig som en fullfärdig byggning mot en idealiserad fond? Och då falla de bildlika talesätten liksom naturligtast för pennan.

Likväl är det ju först och främst med detaljer och fakta man bör komma, då det gäller att skildra Fredrika-Bremer-Förbundet. Dessa borde tala för sig själfva, ifall de ej vore så öfverväldigande många, att man råkar i valet och kvalet vid särskiljandet. Några grundprinciper och hufvudresultat af Förbundets syfte och verksamhet skola dock här i allra största allmänhet nämnas, då det kanske ej är alldeles obefogadt att rekapitulera äfven en ofta upprepad läxa. Folk glömmar så fort, går gärna blindvis eller oförstående förbi äfven de mest påtagliga företeelserna inom samfundslifvet. Efter det 25-åriga, betydande kulturella och sociala arbete, som Förbundet utfört, skall man ännu öfverraskas af den rådande okunnigheten beträffande detta arbetes halt. Öfverraskas? Nej, det är blott den naturliga gången. Människorna njuta af frukten, men tänka ej på odlarens möda.

* * *

Att det företag, som startades senhösten 1884 af en krets för idén om kvinnans frigörelse varmt besjälade personer, är ett företag byggdt på en fast organisation, bör först betonas. Och byggningen har visat sig kunna trotsa både tidens och de många växlande opinionernas tryck. Stadgarna och reglerna för den förening, som tog Fredrika Bremers namn — den ville ju vara en minnesvård öfver denna den svenska kvinnofrigörelsens första banbryterska — voro så klokt beräknade både efter den tidens och kommande tiders kraf, att, om man frånser vissa af förhållandena betingade detaljförändringar, dessa i hufvudsak ännu i dag kunnat bibehållas.

Hvad det administrativa beträffar, har apparaten

med en af 20 ledamöter bestående styrelse (ordinarie och suppleanter) nog ibland kunnat förefalla väl tung och tidsödande. Stiftarnas tanke med denna anordning är dock lätt genomskådlig. För kvinnofrågans lösning fordrades ju medverkan af många krafter och erfarenheter, de mest olika kategorier af sakkunskap och förmågor borde därför vara representerade. Såsom fallet alltid är i föreningar har visserligen ej alla ledamöter i Förbundets 20-höfdade nämnd därinom kunnat göra sig gällande på ett märkbarare sätt; men å andra sidan ha många af dessa styrelsemedlemmar inom Förbundets kommittéer och sektioner presterat ett utomordentligt värdefullt arbete, bokfördt, om icke i den stora allmänhetens medvetande, så i Förbundets protokoller, och de initierades tacksamma hågkomst.

Den manliga erfarenheten, det starkare könets högre visdom — vare detta sagdt utan någon satirisk bimening — har också i förbundsarbetet spelat en betydande roll. Det är ju på en "kraftig medverkan af erfarna kvinnor och män" Förbundets första paragraf är byggd, och flera manliga medlemmar ha alltid suttit i styrelsen. — Under en lång följd af år var det också en man som förde ordförarklubban. — Att de manliga styrelseledamöterna egentligen äro att betrakta som konsultativa statsråd i kvinnornas konselj har ej gjort deras hjälp mindre värdefull eller mindre apprecierad, i synnerhet har det varit fallet då det gällt juridiska frågor och att få något ärende fram i den rätta ordningen och den rätta formen. Annars har det, som naturligt är, städe varit kvinnorna som dragit arbetslasset, liksom de hållit i tömmarna.

Det har ofta framhållits hvilken viktig faktor för befrämjandet af Förbundets idéer det varit, att dess verksamhet haft en centralpunkt, från hvilken denna kunnat utgå. Efter endast en kortare tids hemlöshet såg den nya föreningen sig i stånd att sätta fötter under eget bord, som det heter, och att omge sig med den bo-

fastes prestige och auktoritet. Bostadsfrågan är i våra tider knappast af mindre betydelse för en förening än för individen. Visserligen har det hem Förbundet kallat sitt, om än med åren utvidgadt, aldrig varit tilltaget efter någon storstilad måttstock. Ett företag, kommet till stånd hel och hållet på enskildt initiativ, utan officiellt understöd eller med några större fonder, har ej kunnat offra något på de rent yttre detaljerna. Men blygsamma som dessa varit, ha de likväl på den besökande främlingen, helst om denne kommit från utlandet och besjälats af ett lefvande kvinnosaksintresse, verkat nästan imponerande. En kvinnosaksorganisation med egen lokal och med ett offentligt ämbetsverks apparat och former har man tydligen betraktat som något enastående.

Och denna särställning, den af ett slags kvinnodepartement, där för kvinnorna viktiga spörsmål handhafvas och afgöras, det enda i sitt slag i vårt land och väl utan något egent-

ligt motstycke annorstädes heller, har Fredrika-Bremer-Förbundet med sin byrå som centrum från början intagit och allt mer befäst.

I den stora publikens föreställning sattes F. B. F:s-byrån helst i förbindelse med den platsförmedlingsverksamhet den allt från Förbundets stiftande utöfvat och hvarigenom man kommit i en vidt utgrenad kontakt med allmänheten rundt om i våra bygder. Tusenden af unga kvinnor ha tack vare denna förmedling erhållit en nyttig verksamhet och ett lefvebröd. Men att skaffa arbete åt arbetssökande och arbetsbehöfvande är en god sak, att adla arbetet själf och genom detta den arbetande, eller vice versa, en ännu bättre. Det ekonomiska höjandet af kvinnans ställning har också å Förbundets sida varit inriktadt på att göra kvinnan till en god och duglig arbetare, en som är sin lön värd. Lönefrågorna ha ju mera än några andra blifvit frågorna för dagen, dem, kring hvilka den allt mer hetsigt lågande kam-

Fru AGDA MONTELIUS.
Förbundets v. ordf. 1899—1904. Ordf. 1904—

Fröken GERTRUD ADELBERG,
Förbundets byråföreståndarinna 1885—1907.

Fröken SIGRID ULRICH.
Förbundets sekreterare 1893—1907.

och klara fakta stödda argument, slå stat och kommuner, myndigheter och arbetsgivare ej med samma lätthet döförat till.

Det är här omöjligt att uppräknat alla de grupper af arbetande kvinnor, såväl det praktiska arbetets som intelligensens, hvilkas sak Förbundet förfäktat, hvilkas arbetsmöjligheter och lifsvillkor genom dess sakliga, efter tid och förhållanden klokt anpassade inskridande höjts och förbättrats, eller de många, åt hvilka lämnats pekuniär hjälp, det senare genom Förbundets stipendieinstitution och låneunderstöd hvartill bör läggas dess sjukkassa, hvilkas ändamål och betydelse ju ligger i själfva ordet.

Den anpart Förbundet haft i det sociala höjandet af vårt köns ställning är kanske det som för framtiden kommer att lämna de största spår efter sig, äfven om detta arbete ej i samma grad som det ekonomiska kan uppmätas med siffror eller åskådliggöras med tabeller. Oförtrutet har således Förbundet tagit del i det under de sista decennierna pågående arbetet för att rättsligt och juridiskt häfda kvinnans rätt som individ och som medborgare, liksom att fostra henne att taga vara på sin rätt och att värdigt fylla sina medborgarplikter.

Lika litet kan med sifferuppgifter specificeras resultatet af hvad Förbundet uträttat för att tillämpa de programpunkter, som beröra det intellektuella och sedliga höjandet af vårt köns ställning. I alla Förbundets sträfvanen äfven när de synbart tjänat praktiska syften har alltid ingått ett själsligt och etiskt element; en växelverkan mellan det andliga och materiella förefinnes ju inom allt som verkligen är kulturstegrande. Men faktiskt har också Förbundet gjort inlägg i senare tids ifriga arbete för höjandet af kvinnans bildningsnivå och tillvaratagandet och skolandet af hennes intellektuella krafter. Tidens etiska rörelser ha naturligen äfven af Förbundet uppmärksam följts på samma gång som det organiserade sedlighetsarbetet, det, som riktas på att få de värsta skamfläckarna på vårt samhällslif utplånade, alltid kunnat räkna på dess kraftiga understöd.

Men som sagdt, när resultatet af en 25-årig så utomordentligt mångsidig verksamhet som För-

pen för tillvaron koncentrerats. En betydande del af Förbundets arbete har äfven ägnats åt utredandet af och försöket att lösa dessa kinkiga spörsmål. En stackars ensam klagande kvinnas protester mot öfvergrepp och orättvisor förklunga oftast ohörda; för en associations, på sakliga uträkningar

bundets skall karakteriseras med några få ord, blir rikedom af materialet en öfvermåttig. Som en slutväg blir ej annat öfrigt än att hänvisa till årsberättelser och protokoller, samt för erhållandet af en ännu mer levande bild af förbundsutvecklingen till dess organ inom pressen, tidskriften Dagny, hvilken i sina 22 årgångar följt densamma genom dess olika skeden.

Många frågor, som där dryftats, skall man finna på ett lyckligt sätt slutbehandlade. Men äldre frågor ha äfven fått ge plats för nya, en del idéer och uppgifter, för hvilka kämpats och verkats, ha måst lämnas såsom outförbara eller inopportuna, som den moderna termen lyder. Med ett ord, det är ej idel framgångar Förbundets dokument ha att anteckna. Men på en ständig utveckling, äfven om det är en utveckling som går i kurvor, hänvisa de dock, ett fortskridande i en riktning, som en 25-årig erfarenhet visat vara den som säkrast för till målet.

Ett verk bedömes bäst af de personligheter som planlagt och utfört detsamma. Och i det afseendet har Förbundet varit utomordentligt lyckligt.

Under Förbundets första genombrottsår var ju stiftarinnan Förbundets levande själ. I bokstaflig bemärkelse var hon dock ej dess president, i ty att under en lång följd af år riksantikvarien Hans Hildebrand beklädde ordförandeposten. Men ledaren och hufvudet för det hela var hon under de 10 år af Förbundets tillvaro hon förunnades att lefva. Och vid sin sida hade fru Adlersparre i fru Ellen Ankarsvärd en arbetsminister som få. Jämte Esselde hade hon gjort upp planen för organisationen, och hennes öfverlägsna begåfning, klara hufvud och brinnande intresse för kvinnoemancipationens idé har man till stor del att tacka för det helas framgång.

Men döden har gjort rika skördar bland den grupp framstående kvinnor, som skapat verket. Vid 20-årsfesten konstaterades med vemod, att utom Sofie Adlersparre och Ellen Ankarsvärd bärarna af de tvänne andra kvinnliga namn, som undertecknat Förbundets instiftelseurkund, fru Fredrika Linnell och fil. d:r Ellen Fries, ej längre funnos bland de lefvandes antal; den sistnämnda, representanten för den yngre generationen, borttryckt i sina bästa år. Äfven en annan af Förbundets första, oförtrunaste och mest dugande arbeterskor, fröken Mina Forsell, hade man genom en mänskligt att se för tidig död förlorat.

Lyckligtvis har det ej fattats dem som i de fallnas ställe kunnat träda in i ledet för att fylla luckorna. Så har Förbundet i fru Agda Montelius funnit en ordförande, som i sin person förenar alla de egenskaper som bilda den ideala presidenten i ett kvinnornas råd. — I fråga om den, som burit Fredrika-Bremer-Förbundets tyngsta och mest krävande arbetsbörd, träder dock ett namn i förgrunden, det som i allmänhetens tanke under 20 års tid representerat Förbundet utåt som inåt och som fak-

tiskt kan sättas i förbindelse med det mesta som därinom utträttats: Förbundets mångåriga byråföreståndarinna fröken Gertrud Adelborg. Hvad hon varit — och man kan säga ännu är, ty lyckligtvis gör hennes dugande kraft, ehuru på ett mera afskildt område sig ännu gällande — är alltför känt för att det skall närmare behöfva framhållas.

Och jämte henne, troget delande möda och ansvar, ehuru i kraft af sin ställning mindre framträdande, har äfven under en lång årsföljd stått sekreteraren fröken Sigrid Ulrich, liksom arbetskamraten Gertrud Adelborg i hela sin verksamhet och i hela sin personlighet för öfrigt visande, att de vuxit upp i en skola, där idén, och känslan af hvartill denna förpliktar, satts långt framom den egna äran och den personliga fördelen.

I ej mindre grad kan detta sägas om många andra af Förbundets första arbeterskor, hvilkas oförminskade krafter och aldrig slappade energi ännu står till dess tjänst. Här må då särskildt framhållas, stipendieinstitutionens förträfflige sekreterare fröken Mathilda Silow, hvar arbete i Förbundets intresse ej kan skattas nog högt.

Men många andra namn kräfva att bli nämnda i samband med Förbundsarbetet — det är blott under trycket af den stora rikedom man måste inskränka sig till dem, som intagit en förgrundsställning.

* * *

Härmed äro ehuru ytterst flyktigt och ofullständigt, de yttre dragen af Fredrika-Bremer-Förbundet skisserade.

Sedan 20-årsminnet firades, har mycket inom Förbundet omgestaltats. Särskildt personalförändringar på en del af dess viktigaste områden ha varit stora. Förbundets mångåriga byråföreståndarinna och sekreterare, de trofasta arbetskamraterna, ha afgått, äfven tidskriften Dagnys ledarinna, samtidigt med att publikationen efter att ha ägt bestånd under 22 år, omlagts efter en annan plan. De en gång som så stabila ansedda förhållandena ha varit underkastade rubbningar. Yngre krafter ha dock trädt i de afgångnas ställe, arbetet har öfvertagits af andra hvilka både genom sin ålder, sin uppfostran och sin läggning stå en ny tid närmare. Och detta bådar godt för Förbundets framtid.

I viss mån har också Förbundsverksamheten inriktats på nya uppgifter, främst den, att mer än som förr kunnat ske, indraga hela vårt vidsträckta land i en direktare samverkan med moderinstitutionen i hufvudstaden. De i flera af våra landsortsstäder bildade Förbundskretsarne äro ett uttryck för denna sträfvan, äfven kan väl dit räknas Förbundets under så goda auspicijer anlagda kvinnliga landbruksskola, hvars mål är att främja kvinnornas medverkan i en af våra modernäringar: jordbruket.

För öfrigt har Förbundet nogsamman fått erfara verkningarna af den för tiden så karakteristiska tendensen till specialisering. Så ha många af de frågor,

som en gång utgjort blott ett nummer af Förbundets reportoar, upptagits af särskilda associationer. I förgrunden träder den aktuella af alla nutidsfrågor: den kvinnliga rösträtten. Först väckt af Förbundet och därifrån, under medverkan af andra kvinnogrupper iklädd en organiserad form, har den tagits om hand af sin egen förening. Härigenom har kvinnorörelsen erhållit ett annat läge. Den har höjt sig eller sänkt sig, hur man vill ha det, till det politiska planet. Om till båtad för lösningen af den stora kvinnofrågan, den som burits af sådana personligheter som en Fredrika Bremer, en Sofie Adlersparre, får en kommande tid afgöra.

Men hvilka skiften och öden kvinnornas sak än skall underkastas, har man väl rätt att tro, att den prägel, som dess första grundläggare satt därpå, kommer att bibehållas.

LOTTEN DAHLOREN.

Ett öfvergrepp?

Den af oss i föregående veckas nummer berörda händelsen, att en prostituerad flicka, som senare sökt att genom arbete i en fabrik återvinna anseende och en aktad ställning, genom ett ingrepp från sedlighetspolisens sida däri förhindrats, har, som det var att vänta, väckt uppmärksamhet i pressen och återgifvits i olika Stockholms-tidningar, troligen äfven i landsorten. Därvid har emellertid motsägande uppgifter insmugit sig om hvad vi haft att berätta angående detta fall utöfver det första insända meddelandet. Saken förhåller sig så, att enligt de enskilda upplysningar vi erhållit, skulle denna händelse passerat för ungefär ett år sedan i Stockholm.

På grund af hänsyn för den förfördelade flickan, som nu lär vara gift, har vår meddelare, hvilkens namn var oss bekant och som vi ansågo borga för notisens vederhäftighet, emellertid ej lyckats erhålla tillåtelse att få lämna fullständiga upplysningar i saken, något som *ej* var oss bekant och som är beklagligt, emedan nyttan af att offentliggöra en dylik händelse ligger i att få den bevisad och beifrad. Som saken nu ligger, kunna vi endast gent emot sedlighetspolisens uttalande att ett dylikt fall ej kunnat ifrågakomma, anföra, att vår meddelare vidhåller riktigheten af denna händelse. Dessutom bedja vi få hänvisa till ett uttalande i Stockholms Dagblad af fru Anna Höjer, som i sitt arbete för reglementeringens upphäfvande varit i tillfälle att få kännedom om så många upprörande och beklagliga fall, och hvilken anser, att saken *kan* ha passerat.

Vi återkomma till händelsen, i fall de undersökningar, som komma att vidtagas från ordningsmaktens sida, kunna sprida något ljus öfver saken.

Annonsera i Dagny!

När Selma Lagerlöf fick Nobelpriset.

Musikaliska akademins stora sal var smyckad till fest. Från estraden tonade sången ut öfver mängden af människor, Folkvisan från Dalarne — och Goternas sång, gripande skön som gransusande vinterskymning. Och så kom talens rad till de utländska vetenskapsmännen, som kommit för att få det svenska priset för snillrik gärning.

Öfverst till höger bland pristagarna satt Selma Lagerlöf. Hörde hon och var hon med? Var det ej, som lyssnade hon till något annat, långt borta, en annan röst, som talade till visionernas sierska!

Turen kom till henne, och efter det långa talet, som innerst knappast kunde röra henne, mottog hon under dånande applåder sitt diplom ur konungens hand. Allas ögon voro riktade på henne, och hos alla rörde sig väl samma tankar — glädjen öfver att vår stora diktarinna hedrats inför hela världen, att vår svenska litteratur har namn, som kunna nämnas i jämbredd med världslitteraturens, och att den nämnd, som delar ut Nobels litteraturpris, icke gått utanför den, som väl stod närmast till att erhålla det. Om och omigen dånade applåderna, mera ihållande än någon föregående gång — och så gick Selma Lagerlöf enkelt och stilla tillbaka till sin plats.

Vid den stora festbanketten berättade hon sedan en gripande saga om huru hon råkat i en så stor skuld, att hon måste söka upp sin gamle far i himlen för att få råd af honom huru den skulle kunna gäldas. Hon hade råkat i skuld för alla gamla sagor och legender, till döda och bortgångna människor, till det svenska språket, till alla dem, som läst och hyllat henne, och nu sist till dem, som funnit henne värdig Nobels litteraturpris.

Men hon talade icke ett ord om den stora gäld, i hvilken vi alla stå till henne. — *n.*

Ellen Key-afton i Stockholm.

Lördagen, den dag då Ellen Key fyllde 60 år, högtidlighölls i Stockholm med en "afton" i Vetenskapsakademins hörsal. Salen var till sista plats fylld med vänner och beundrarinnor till jubilaren.

Aftonens underhållning inleddes med att fru Anna Norrie sjöng fyra sånger ur "Törnrosens bok", hvarpå kandidat Torsten Fogelqvist i varma och entusiastiska ord drog upp en bild af den starka, modiga och milda Ellen Key. Efter det med ihållande applåder mottagna föredraget uppläste herr Gösta Hillberg kapitlet "Lifstro" ur "Lifslinjer". Därpå följde några musiknummer, fröken Ebba Björkbom sjöng tre mindre dikter med ord af Goethe samt musikdirektör Gentzel "Erlkönig". Fru Valborg Hansson uppläste några af Elisabeth Barret-Brownings underbart härliga sonetter, öfverflyttade till svenskan af Ebba Walldén, och till sist före-

drog herr Anders de Wahl fragment af kapitlet "Mod" ur "Tankebilder" samt "Fosterlandskärlek".

Den vackra festen var buren af en varm stämning.

Festen för Selma Lagerlöf på Grand Hotel Royal i Stockholm.

Den under anslutning af öfver 1,500 personer gifna festen för Selma Lagerlöf präglades af den mest entusiastiska stämning. Den vackra lokalen bildade en hänförande ram åt det hela. På grund af tidningens pressläggningsförhållanden äro vi emellertid ej nu i tillfälle att redogöra för festens detaljer utan återkomma därtill i nästa veckas nummer.

"Kvinnornas rösträtt. Vår viktigaste och mest aktuella fråga på det konstitutionella området".

Under ofvanstående anmärkningsvärda rubrik innehåller jultidningen Julfacklan ett i dialogform hållet resonemang om den kvinnliga rösträttens ovederläggliga berättigande. Artikeln är synnerligen beaktansvärd redan på grund af att den är ett uttalande från riksdagsmannahåll, författaren är redaktör Aug. Nilsson, äfvensom för den fasta öfvertygelse, hvilken ligger bakom artikeln, om att kvinnans rösträttskraft är en rättfärdighetssak. »För den enskilda kvinnan och för alla tillsammans gäller rättvisans kraf. Och de ha alla sina intressen, sina särskilda och viktiga intressen att beakta, de, lika väl som männen, och endast de själfva kunna bevaka dem till fyllest», säger den ena af de samtalande personerna. Efter att skarpt ha nagelfarit de argument mot kvinnlig rösträtt, som framförts af sakens motståndare inom riksdagen, slutar den manlige resonören — det är en man och en kvinna som samtala — med att säga, att hans erfarenhet vore den, att ville man nu för tiden finna djärfhet och mod och själsstyrka, så skulle man söka hos kvinnorna. Det vore kvinnorna, som i våra dagar vågade någonting, de hade ej som männen låtit kompromissa bort sig af tusen hänsyn.

Det är ett vackert betyg kvinnorna här fått, må de vara värdiga det.

Nytt rösträttsbrefkort till julen.

Stockholms F. K. P. R. har låtit trycka ett vackert och konstnärligt utfört rösträttsbrefkort, särskildt afsedt att spridas vid jul och nyår. Kortet, som kan erhållas både med julönskan och nyårsönskan, rekvireras från Rösträttsbyrån, 6 Lästmakaregatan, Stockholm, efter den 17 dec. till det billiga priset af 5 öre. F. K. P. R. erhålla rabatt vid rekvisition af minst 100 kort samtidigt.

Dagny 1910.

Prenumerationsanmälan.

Det andra året af veckotidningen Dagnys tillvaro närmar sig sitt slut, och vi stå inför det tredje arbetsåret. Det är med en vädjan till de svenska kvinnorna att samfäldt fatta och förstå innebörden af de sträfvanen, för hvilka Dagny gjort sig till målsman, som vi anmäla tidningens tredje årgång. Det arbete, som för femtio år sedan, förberedt af nya tidsströmningar, togs upp af Sophie Adlersparre-Leijonhufvud och Rosalie Olivecrona genom utgifvandet af Tidskrift för Hemmet och som under en lång följd af år sedan fortsattes i tidskriften Dagny, kräver alltså — och med ännu större aktualitet än någonsin förr — sitt eget organ i pressen. I vår tid, med dess snabba utveckling, då olika frågor tagas upp och skjutas fram med en kraft och en agitation, som tidigare voro okända, fordras mera än någonsin att kvinnorna taga vara på de medel, som kunna föra deras sak framåt. Och för att de skola hålla sig uppe i ledet, för att de för dem viktiga frågorna icke skola skjutas undan, behöfves såsom aldrig förr det tryckta ordet, den starka rösten, som hörs öfver de enskildas stämmor och som kan tala ut de ord, som de många lyssna till. Men just för att rösten skall blifva stark och höras vida, måste den samla i sig de många svenska kvinnornas stämmor. De måste alla tala genom den — och de måste låta den tala tillbaka *till hvar och en af dem särskildt*. Med undanskjutande af enskilda önskingar och uppgifvande af särskilda, mindre intressen måste alla svenska kvinnor förstå att samla sig kring det stora *gemensamma* målet — arbetet för att få de frågor lösta, af hvilkas lyckliga slutförande beror, om kvinnorna skola komma i åtnjutande af socialt, politiskt och ekonomiskt oberoende, om de skola komma att känna sig som själfständiga — men väl under ansvar arbetande — fullgoda samhällsmedlemmar.

Det är i arbetet för detta måls realiserande, som Dagnys stämma kraftigt måste ljuda ut i bruset af alla dagens röster. Och det är först när de *många* kvinnorna stå bakom, som den vinner erforderlig kraft och styrka.

Det är i medvetande om att många redan känna och förstå detta och i förhoppning om att allt flera skola genomträngas och värmas af denna tanke, som vi våga med ny tillförsikt om vår saks framgång sända ut veckotidningen Dagny under dess tredje arbetsår.

Tidningen kommer att såsom hittills följa alla med kvinnorörelsen förbundna frågor, arbeta för deras lösning samt, där så lyckligt är, inregistrera de positiva resultaten, de vunna segrarna.

Vid sidan af de direkta kvinnofrågorna har tidningen alltmera vidgat sitt innehåll till ett af mera allmängiltigt intresse. Biografier och minnesteckningar öfver framstående personer, utländska korrespondensartiklar, litteraturanmälningar och uppsatser i litterära ämnen, kultur- och reseskildringar komma att göra tidningen underhållande och omväxlande, hvartill äfven ett urval af goda illustrationer bidrager.

Vi våga vördsammast anhålla, att våra ärade prenumeranter fortast möjligt ville verkställa prenumeration å tidningen för nästa år, därmed förekommande att afbrott i postbefordringen uppstår, samt att *hvarje prenumerant ville tillföra Dagny åtminstone ännu en ny sådan*.

Tidningen utkommer i oförändradt skick, och pris, postarvode inberäknadt, blir som hitintills *kr. 4: 50 pr år; kr. 2: 50 pr halfår; 1: 25 pr kvartal*. Lösnummer 10 öre.

Prenumeration sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Redaktionen.

Annons.

Drottning Wiola

är nu kommen direkt från Palestina och är ett af naturens största under, hvars make ej finnes på hela jorden. Den lefver i århundranden och åter århundranden utah tillsyn eller skötsel. Den håller sig alltid lika grön och fin, vinter och sommar, under högsta värme och värsta köld. Denna lifslevande planta, som på sitt hemspråk heter *evigt lif*, skall ej saknas af rik eller fattig. Finaste födelsedags-, namnsdags-, lysnings- och bröllopsgåfva. Pris pr st. 2 kr., 2 st. 3: 75, 6 st. 9 kr. Missnöjd köpare återfår pengarna. Sändes franco mot postförskott eller insänd likvid. Frimärken äfven. Plats- och resagenter, manliga och kvinnliga, antagas äfven å de minsta platser. Begär prospekt! Adr.: Importör *L. Holmqvist*, Östersund.

OBS! Efterse alltid att då Viola köpes genom annan person mitt namn finnes å bruksanvisningen, då är den äkta och garanterar jag, lifs lefvande. Ingen konstgjord blomma eller tyskt kram.

Jul- och Nyårsgåfva

PRESENTKORT Å DAGNY

Vi fästa härmed våra läsares uppmärksamhet på att presentkort för prenumeration å Dagny för år 1910 finnas tillgängliga i bokhandlarne. Hvarje vän af tidningen, som vill arbeta för dess spridning, bör begagna tillfället att såsom jul- eller nyårsgåfva förära densamma till en eller flera af sina vänner.

Fredrika Bremer.

Det var en gång för femti, sexti år sedan två systrar, som fått en mycket god och vårdad uppfostran och i sin ungdom delat ljuft och ledd. Den äldre hade utvecklats till en förståndig och rättänkande humor, behärskad och harmonisk, för hvilken tillvaron ordnade sig i klara, bestämda linjer. För henne fanns ingen tvekan om rätt eller orätt och ingen frestelse att öfvergifva de gamla, säkra och upptrampade vägarna. Hennes tro på »kvinnans stilla, ädla kallelse», innefattad i de båda enda orden *moder* och *uppfostrarinna*, var orubbligt fast.

Den yngre hade en helt annan läggning. Hon hade tidigt nog aflyssnat lifvet skärande dissonanser, som de inlärdas läxor ej räckte till att lösa, och hon hade mödosamt letat sig fram till en harmoni af högre ordning än den omedelbart gifna, en harmoni, som gaf rum för lifvets oändliga mångfald och rikedom. Hon kunde ej slå sig till ro vid gifna dogmer och utstakade vägar, och från redan nådda mål sträckte sig hennes sökande ande beständigt framåt mot nya. Ingen kunde varmare än hon uppskatta kvinnans roll i hemmet, och hon hade vunnit världsrykte genom sina af fin och levande iakttagelsekänsla, och spelande humor burna skildringar af svenskt familjelif. Men snart hade det gått upp för henne att kvinnan hade en insats att göra äfven på andra fält, och ju mer hennes erfarenhet vidgades, dess oemotståndligare drefs hon att söka gifva gestalt åt den nya kvinnotyp som föresväfvade henne.

Då Fredrika Bremer arbetade på Hertha, brukade hon, berättar hennes syster, fru Quiding, resonera med henne om kvinnans uppgift. Fru Quiding var visst ej efter sin tid, tvärtom. Hon var öfvertygad om att kvinnan inom skolan hade en stor mission som väntade henne; och det var vackert så vid en tid, då en så kvick man som biskop Fahl-

crantz (högerkonservativ visserligen), på hennes varma förord för folkskolelärarinnor ej hade annat svar än: »de duga icke! — de duga icke! — i skolan måste det vara skolmästare». Men längre sträckte sig ej hennes medgifvande, och hennes ord äro ej utan sin udd, då hon om syster Fredrika säger: »hon ville nu helst ha kvinnan i verksamhet uti alla riktningar, på världens skådeplats!»

Hvad Fredrika Bremer lyckades framställa i Hertha var ej en ny typ — därtill är hjältinnan för litet levande — men väl ett problem, som kräde

sin lösning och ej kunde affärdas med den storm af hån och sarkasmer, som boken framkallade. Ja än mer, man kan säga, att den svenska kvinno-rörelsen där fick sitt första om än oklart formulerade program. Hade Fredrika Bremer lydt fru Quidings råd och begränsat de nya uppgifter hon drömde om för kvinnan till ett enda område, då skulle hon ej med Hertha, som hon värkligen gjorde, ha satt sin popularitet på spel. Men då skulle hon ej heller ha varit den eldsjäl, som hon var, och hennes namn skulle ej haft makt att nära tre årtionden senare blifva ett samlingsstecken för dem, som vågade tänka högt om kvinnans betydelse för samhällslifvet.

Sin egen syn på denna betydelse har Fredrika Bremer kanske allra vackrast sammanfattat i ett bref till sin mångårige vän Böklin redan så tidigt som 1843. »Ingen kan neka» säger hon där, »att kärleken, lifvet, entusiasmen brinner varmast på jorden i kvinnans hjärta. Om nu denna heliga låga vårdades rätt, om den riktades att brinna för stora och ädla mål — hvilken impuls skulle ej gifvas åt samhällets hela lif. Och huru välgörande och ädel blefve ej hennes verksamhet som vän, som maka, moder eller helt enkelt och stort som — medborgarinna!»

SIGRID LEIJONHUFVUD.

OBS! Prenumerationsblanketter medfölja veckans nummer. OBS!

Några år med Sophie Leijonhufvud-Adlersparre.

Det har ofta framhållits att stora ovanliga människor bäst lära kännas i de verk, där de nedlagt sitt väsentliga lifsinnehåll. På ett alldeles särskildt sätt kan detta tillämpas på Sofie Leijonhufvud-Adlersparre, ty få torde de vara, som lika oförbehållsamt som hon hängifvit sig åt förverkligandet af de idéer de varit kallade att föra fram. Dessa rader kunna således ej göra anspråk på att lämna någon utförligare skildring af hennes personlighet, något som hör framtiden till, då den lifsgärning hon utfört till sin omfattning och sina konsekvenser kan öfverskådas. Hvad här meddelas är endast några spridda hågkomster och personliga intryck från de sista åtta åren af hennes lefnad och kunna som sådana kanske påräkna ett visst intresse hos de af Dagnys läsare, som ej sett eller personligen känt henne.

På grund af en vänlig inbjudan stannade jag en kulan novemberdag 1886 framför nr 11 Fjällgatan; tveksam huruvida droskkusken fört mig rätt måste den uppskrifna adressen än en gång anlitas. Jo intet tvifvel, här måste det vara! Det lilla porthuset, så typiskt för hvad man i dagligt tal kallar: "det Stockholm som går", befanns verkligen vara entréen till en med syrenbuskar planterad gård, där "Esseldes" hem, ett högt smalt enfamiljshus, reste sig i bakgrunden.

Väl inkommen ledsagades jag af en tjänarinna upp för hvad man skulle kunna kalla en brant rund torntrappa, endast olik en sådan genom det intryck af hemtrefnad den gjorde med sin mattbeläggning och värmespridande kamin. Efter åtskilligt stigande, hvarvid en tjock, rakt nedhängande tross fick tjänstgöra i stället för ledstång, infördes jag i en vacker ljus salong, hvars väggar pryddes af oljemålningar, dels familjeporträtter, dels ypperliga kopior efter gamla italienska mästare och från hvars fönster erbjöd sig den härligaste utsikt öfver stora segelleden från Salt-sjösidan samt öfver staden med Skepps- och Kastellholmarne. Här inväntade jag nu mitt första möte med Esselde. Det dröjde ej många minuter förrän lätta steg nalkades från ett angränsande rum och in trädde den väntade. Med några välkomstord räckte hon mig båda händerna, små och fina som ett barns. De oregelbundna dragen skulle man snarare kallat fula än vackra, om de ej förskönats af ett själfullt uttryck och ett par vackra blå ögon. Det bruna, något gråsprängda håret var ordnad i två hängande lockar, hon syntes snarare öfver än under medellängd och var iklädd en enkel svart reformdräkt, prydd med smala handbroderier och silfverspännen. Sådan hon där stod framför mig, verkade hennes yttre apparition samtidigt ungdomlig och gammal.

Som naturligt var, gled samtalet strax in på det intresse, som sammanfört oss, och med stor liflighet

utvecklade hon planen med det nybildade Fredrika-Bremer-Förbundet, hurusom hon hoppades det skulle blifva en stark och målmedveten association af män och kvinnor, hvars närmaste uppgift vore att värna om, föra vidare och i praktiken omsätta de idéer, som väckta af Fredrika Bremer under så många år teoretiskt utvecklats af "Tidskrift för hemmet". I förbigående berörde hon med vemod en sviken förhoppning, att hon ej fått som hon önskat lägga Förbundets tidskrift i yngre händer för att själf draga sig tillbaka för att odeladt ägna sig åt utarbetandet af Fredrika Bremers biografi.

Några dagar efter besöket hos Esselde återvände jag till mitt hem i Skåne. Vårt nästa sammanträffande blef sommaren 1887, då hon som medlem i den af regeringen tillsatta flickskolekommittén vistades i Helsingborg och där hon föreslog mig dela sitt tillfälliga hem, dels för att biträda med ordnandet af en del bref från Fredrika Bremer till hennes vän och lärare Böklin, dels för fortsatt dryftande af de ämnen, som berörts vid Stockholmsbesöket.

Nu följde några veckors samvaro med rikt tankeutbyte och arbete, bl. a. gjordes första utkastet till den plan, efter hvilken sedan Fredrika-Bremer-Förbundets Allmänna stipendiefond med dess länsafdelningar ordnades. Något som blef anledningen till att Esselde anmodade mig medfölja till Stockholm och, för den händelse Förbundsstyrelsen gillade planen, stanna kvar och som stipendiekommitténs sekreterare genomföra den. På så sätt kom jag under en följd af år att blifva medlem af Esseldes hem och i tillfälle att med sympatiskt förstående få en inblick i hennes dagliga lif med dess mångsidiga intressen och sträfvanden samt att nära lära känna henne.

Uppfostrad från barndomen i öfverflöd och förfinade vanor, var hon likväl enkel och flärdfri till sitt uppträdande, med små behof för sin personliga del.

Fri från småaktiga hänsyn och fördomar vid bedömandet af de människor, med hvilka hon kom i beröring, ägde hon tillika en intuitiv förmåga att hos de mest olika personer upptäcka individuella anlag och gåfvor, mången gång obeaktade af dem själfva, och att se huru de bäst skulle finna användning för dem. Hon blef därigenom ett stöd för många att komma till harmoni med sig själfva och sitt lif. Där hon upptäckte någon begåfning af äkta halt, som behöfde uppmuntran för att utvecklas, stod hon alltid redo att hjälpa. Huru lifligt står ej för mitt minne en episod från vintern 1888, då Esselde med synbart intresse tog del af ett till hennes bedömande inlämnadt manuskript och gång på gång afbröt läsningen med utrop: "flickan har geni, hör, hör," och så följde uppläsningen af några bitar här och hvar. Få år

därefter gjorde "Gösta Berling" sitt triumftåg genom Sverige. Vid ett annat tillfälle erinrar jag mig besöket af en folkskollärarynna, som gick och bar på tanken att skriva en god tidning för barn men försagd och tvekande ej visste om, när eller hur hon skulle börja. Några af Esselde i hast skrifna introduktionskort till Victor Rydberg m. fl., och inom kort var "Folkskolans Barntidning" färdig till anmälan med en rad af "vägande" namn till medarbetare.

Med vaken blick följde Esselde dagens frågor och deras behandlingar vid riksdagar och kyrkomöten, och när de berörde kvinnornas intressen, satte hon sig i muntlig eller skriftlig förbindelse med ledande män. Ej sällan bidrog hennes stora personliga inflytande på så sätt att frågorna fingo en lyckligare lösning än man först vågat hoppas.

Det har anmärkts, och kanske ej utan skäl, att Esselde ställde stora fordringar på andras arbetsintensitet, men den entusiasm hon tillika förstod att väcka för sina idéer gjorde att arbetsglädje aldrig saknades, där hon var med. Säkert är, att Esselde ställde ännu större kraf på sig själf, och det är hart när otroligt, huru hon fann tid till allt. Redaktris af tidskriften "Dagny" under de första åren af dess utgifvande, var hon tillika själen och förnämsta drifkraften inom Fredrika-Bremer-Förbundet och deltog verksamt i flera af dess kommittéer, därjämte gjorde hon förarbetet till den sedan af henne med biträde af brorsdottern, Sigrid Leijonhufvud utarbetade biografien öfver Fredrika Bremer. En ej ringa del af hennes tid upptogs dessutom af de många besökande, som af olika anledningar väntade stöd af hennes stora erfarenhet. Bland dessa syntes ej sällan framstående kvinnor från Danmark, Norge och Finland; stundom kommo äfven damer från "Handarbetets Vänner", för att glädja stiftarinnan och f. d. ordföranden i föreningen med förevisande af inom densamma utförda märkligare arbeten. Ehuru upptagen af så många allmänna intressen, hann Esselde med sin vidsträckta privata korrespondens och fann tid äfven för sina närmaste släktingar, såväl som för äldre och yngre vänner. Så skrifer hon till en yngre hemmavarande vän, då hon af hälsoskäl tillbringade några veckor borta på landet: "En ting saknas, men det visste jag förut. Det är det varma personliga intresset, den personliga tillgifvenheten, som förskönar hvardagslivet och gör det omöjligt för tiden att bli lång, det där innerliga hjärteförhållandet, som icke ens idéerna och arbetet på deras förverkligande kunna ersätta, men som hand i hand med detta fyller livet och gör dess innehåll rikt så som intet annat, det är detta jag saknar, och du kan nog räkna ut hvarför?"

I kårt minne bevara säkerligen deltagarna de enkla mottagningsaftnarna, då en slutna krets samlades kring tebordet i Esseldes hem, där konversationen rörde sig lätt och otvunget och den glada stämningen förhöjdes af värdinnans älskvärdhet och humoristiska

infall. Det musicerades, lästes högt, och man skildes med känsla af att på ett uppfriskande sätt ha idkat umgängesliv. Vid andra tillfällen samlades några få inbjudna för att höra fru Fredrika Linnell föreläsa någon nyutkommen bok eller Selma Lagerlöf eller Ellen Fries föredraga något af sina ännu ej tryckta arbeten.

Esseldes stora lifserfarenhet, fina, gedigna och mångsidiga bildning förhindrade henne att se ensidigt på kvinnofrågan utan hänsynstagande till dess sammanhang med andra, berättigade samhällskraf. Detta förklarar den klarsynta måttfullhet, hvarmed hon arbetade på dess lösning.

Man har saknat, att ej Esselde under sina allra sista år gjort något direkt skriftligt uttalande angående lösningen af den nu så aktuella rösträttsfrågan. Flera hennes muntliga uttalanden tyda dock på att hon äfven tänkt bästa lösningen af denna böra ske å den lugna utvecklingens väg genom att gifva kvinnorna insikt och kunskaper att utöfva medborgerliga värf och genom införandet af proportionell valmetod. Redan i ett skriftligt uttalande så tidigt som 1884 säger hon: "Vår tid är för kvinnan ej blott en brytningens utan därjämte en förberedelsernas tid. Vi måste gå i skola för att bilda oss för nya uppgifter, och icke af välvilliga nyhetsifrare lockas i otid ut på okända vädjobanor. Men hvem öppnar för våra kvinnor dessa förberedande skolor, särskildt för utbildning af deras förmåga i medborgerliga värf?" Hon återkommer till sättet för lösningen af rösträttsfrågan i en artikel införd i Fr.-Br.-Förbundets tidskrift för 1887—1888 med öfverskrift "Hvad hafva vi att lära af den kvinnliga valrörelsen i England" och säger däri: "det mera skadar än gagnar, om reformens kvinnliga anhängare göra sig till verktyg för olika partier i hopp att sålunda påskynda dess seger". och hon påvisar "hurusom Englands kvinnor, trots ihärdig agitation, ej kommit längre, än att vara partiernas högt aktade, varmt komplimenterade tjänarinnor" och påpekar i samband härmed behovet af politisk uppfostran för kvinnor.

Varm och framsynt fosterlandsvän, såg Esselde med oro förebudet till de partistrider, som nu söndra vårt folk, och uttalade i en anonym, 1892 utgifven broschyr, Tjugufem årsminnen och framtids tankar, följande: "Nationen måste eröfra sig själf, om den ej, splittrad i sitt inre, vill falla ett offer för klasskrig och yttre fiender — å kvinnan beror i väsentlig mån ett vänligt närmande klasserna emellan".

Den 10 år efter Esseldes död öfver henne 1905 präglade minnesmedaljen, som pryder första sidan af veckans nummer af Dagny, bär till inskrift: "Klarsynt, varmhjärtad, själsstor".

Sådan var hon äfven denna kvinna, som öppnade väg och röjde upp de tegar, där unga släkten nu odla och bärga skördarna.

MATHILDA SILOW.

Litteratur.

Ett gammalt familjearkiv (det Franzén-Grafströmska.) Bref och anteckningar meddelade af *Anna Maria Roos*. P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm.

Här är åter en af dessa nu för tiden så ofta utkommande samlingar af mänskliga dokument, som vanligen väcka allmänhetens lifliga intresse. Det gamla familjearkivet utgöres af bref ur skalderna Franzéns och Anders Abraham Grafströms skriftväxling, hvilka utdrag sammanbindas och fullständigas genom utgifvarinnans, Anna Maria Roos', förklarande tillägg. Författarinnan träder dock mest tillbaka för de gamla urkunderna och låter dem tala sitt tysta, men så lefvande språk. Liksom berättad af de handlande personerna själfva och genom dessas ord belyst till sin inre, intima sida fyller en släkthistoria om tvenne ättled bokens sidor.

Början göres med några bref mellan Frans Mikael och en god vän, Niklas Lagus, hvilka utmärkas af 1700-talets svärmiska känslösvall och så genast sätta läsaren in i tidsstämningen. I bref från Franzéns mest älskade syster, "Mana", återspeglas det hjärtliga förhållande som rådde i syskonkretsen. Sedan följa de bref Franzén i egenskap af hjärtängslig friare och sedermera lycklig fästman sände till sin blifvande första hustru, den sköna Lilly Roos. I dem når den öfversvallande känslan sin höjdpunkt, men deras ton är ej längre blott 1700-talets, utan ungdomskärlekens i alla tider. Midt uppe i dessa förtjusta ömhetsbetygelser komma små stänk af naiv kalkborgerlighet, härrörande från den af skalden ej helt undanträngda hvardagsmänniskan. Att man ännu ej hunnit kvinnans århundrade, märker man, då den unge brefskrifvaren gläder sig åt att få bilda den älskades förstånd och smak och rekommenderar henne böcker lämpliga för fruntimmer — för den händelse hon är "road af läsning". Intressanta att jämföra med dessa kärleksbref äro de som skrifvits till Franzéns andra hustru, Sophie Choreus. Tonen är betydligt mera dämpad. Den brusande ungdomliga hänförelsen har lämnat rum för en sansad värme, som har tycke af hjärtlig vänskap snarare än af passion. Släktens krönika fortsättes med bref från Franzéns söner och vackra döttrar. Från en af de senare, Henny, stamma några friska, naiva och roliga dagboksanteckningar, skrifna under en resa till Finland. Boken avslutas med några meddelanden om senare ättlingar af Franzén.

Utom denna släktkorrespondens meddelas en mängd skrivelser från och till tidens mera bemärkta personer. Där dyka upp de välbekanta namnen Choreus, Leopold, Hans Järta. Bref från Wallin, Geijer, Tegnér, Atterbom frammana ögonblicksbilder från den tid, när för hundra år sedan seklet var ungt. Nästa generation representeras af Bernhard v. Beskow, Fredrika Bremer och andra. Tillökt med utdrag ur mågens, A. A. Grafströms, brefsamling sträcker sig korrespondensen ända in på senare hälften af 1800-talet. Till de sakligt intressantaste af dessa åktstycken torde höra de från Bernhard v. Beskow, hvilka innehålla mycket af dagens litterära och politiska småhistorier samt visa åtskilligt af akademiens inre arbete jämte intrigspelet bakom kulisserna. Mest utprägladt personliga äro åter Fredrika Bremers bref, sprudlande af originalitet och fulla af själfständiga tankar.

Huru ofta än dylika, kända personers intimaste hvardags- och själslif belysande urkundssamlingar sett offentlighetens ljus, kan man önska, att ännu flera måtte komma. De äga nämligen förutom sitt rent historiska värde ett starkt allmänmänskligt intresse, då de låta gångna tiders barn lefva upp, glädjas och lida för våra

ögon. Och dessutom gifva de i kända personligheters sjäslif inblickar, utan hvilka man blott till hälften förstår dessas offentliga verk och genom hvilka man kan varsna människan i snillet och frändskapen mellan själarna.

Aivva Uppström.

Folkskolans Barntidnings julböcker.

Det fanns en tid — och det för alls ej länge sedan — då goda barnböcker endast funnos i fåtal och billiga barnböcker alls icke. Den sagolitteratur som fanns var endast till för rikemans barn, och äfven hos dem voro minsann oftast de "roliga" böckerna lätt räknade.

Denna brist är nu afhjälpt, våra dagars barn ha en hel uppsjö af både goda och billiga böcker. Och bland dessa, särskildt de många små billiga julböckerna, intaga de, som utgifvas på Folkskolans Barntidnings förlag, en framstående plats. Och orsaken till att dessa julpublikationer — Julklappen, Guldslottet, Lilleputt, Trisse, Rosengull och Meli — stå så högt är att vid deras redigerande följts Folkskolans Barntidnings grundprincip: Endast det bästa är godt nog åt barnen. Det är också en präktig samling af sagor och berättelser, som bjudes barnen. Man kunde vara frestad att räkna upp en lång rad af sagorna, men särskildt kan nämnas Anna Wahlenbergs sagor, den poetiskt vackra Åreporten, Svartalferna, som är en pärla på det äkta sagoberättandets område, och den dråpliga, kanske mera för äldre än för barn njutbara, satiriska berättelsen om Rashundarna. — Berättelsen Meli intar ju en särställning redan genom att den skrifvits af Selma Lagerlöf. Men den är också en den mest förtjusande skildring af en liten krympling och kommer helt visst att bli en älsklingsbok för alla varmhjärtade barn.

Jänte julböckerna ha utgifvits två sagosamlingar: "Fyra barn i Biskra" af Anna Maria Roos och "Kejsarprinsen som inte kunde leka" af Julia Svedelius. Anna Maria Roos' vackra berättarkonst är ju väl känd, och i den nu utkomna boken återfinnas flera af hennes förut publicerade sagor inflikade i berättelsen om fyra svenska barns årslånga uppehåll i Biskra. Bland Julia Svedelius' sagor finnas flera särdeles varmt kända och fint framförda skildringar — utan att vara hållna i predikoton, vilja de alltid lära barnen något — och nog borde väl, tycker jag, hvarje musikaliskt barn åtminstone hädanefter taga sig i akt för fru Musicas ovärdiga tredje dotter.

A. H—n.

Till Eira Hellberg.

Det svar på fröken Eira Hellbergs artikel, som vi härmed publicera, innehåller samtidigt en anmärkning öfver att vi intagit denna artikel. Härpå ha vi att svara, att Dagnys program är att låta olika åsikter och uppfattningar få framkomma, *men* att det är med största glädje vi i detta fall se ett genmäle inkomma. Väl veta vi, att många varmt religiösa kvinnor tagit fatt på stora sociala uppgifter — och vi hoppas äfven, att allt flera och flera komma att göra det. Att däremot artikelförfattarinnan *i stort sedt* har rätt i sin uppfattning, att flertalet kristligt sinnade kvinnor ställa sig främmande för tidens frågor, anse vi. Kan detta vederläggas, vore det oss dock en glädje.

I kampen för kvinnans rösträtt talas mycket om nödvändigheten att höja kvinnans ansvarskänsla. Så är det med djupt beklagande man läser i Dagny, hur en röst-

rättskvinna i "löst nedkastade tankar" framlägger ovederhäftiga beskyllningar mot en hel kategori af Sveriges kvinnor. Enligt min öfvertygelse skada sådana artiklar som Eder "efterlysning" i hög grad den svenska kvinnorörelsen och dess organ. I rättvisans namn och för den svenska kvinnorörelsens skull protesterar jag mot den dom Ni fäller.

Ni säger: "På det sociala lifvets område träffar man henne (den kristligt sinnade kvinnan) så sällan, att man nästan inte träffar henne alls".

På K. F. U. K. i Stockholm firades nyligen en minnesfest. Hade Ni varit där, hade Ni fått höra en lefnadsteckning öfver en nyligen bortgångna kvinna, Matilda Fryxell, som oakadt hög ålder och sjuklighet in i det sista visade ett aktivt socialt intresse af det mest mångsidiga slag och som lämnat spår efter sig på många områden, ett intresse, som fann sin näring i hennes varma religiositet. Nyligen miste vi i hufvudstaden en annan kvinna, som lika villigt gaf sitt arbete och sitt intresse, hvarhållst hon ansåg sig behövas, och som, sedan hon pensionerats från sin ordinarie befattning, arbetade inom den officiella fattigvården, omhuldande sina fattiga med samma varma, kloka intresse, som hon förut skänkt sina elever, Helena Palmqvist, äfven hon varmt religiös. Och Elsa Borg, Hvita Bergens drottning, henne har Ni väl dock hört talas om.

Ni svarar kanske: "Dessa äro döda".

Det är sant, de äro nyligen döda, men deras systrar och arftagerskor lefva. De arbetande kristna kvinnorna, de önska dock icke att ställas på piedestal och beundras. Men gå ut och sök upp dem! Gå till diakonissorna, slumsystrarna; gå till tjänarinnehemmen, hemmen för o-gifta mödrar, Fristad, Vaksamhet, Federationen, Hvita bandet, K. F. U. K., sjukhusen, fattigvården. Ni skall finna där och på många andra håll mycket af glad och praktisk kristendom, som långt ifrån att "själviskt och lättjefullt draga sig undan för sin tids kraf" ödmjukt tager upp den uppgift, som möter. Ni lär icke känna dessa kvinnor på en dag, de göra ingen reklam för sig, men om Ni har tålmod att taga reda på deras verk, sätt Er då sedan ned och sök besvara frågan: hurudant vore vårt samhälle, om alla dessa strökes bort?

De som agitera för kvinnans rösträtt, de få icke glömma, att om ej bakom deras agitation står en stor skara kvinnor, som sätta som sin främsta uppgift att väl fylla den plats, på hvilken de ställts, då äro deras tal och möten till intet gagn. Och ett af den svenska kvinnorörelsens mål är att hjälpa och uppmuntra dessa arbetande kvinnor, göra deras möda mindre tung, ej att bringa dem otack och kränkande beskyllningar.

Elin Cederblom.

Två soaréer i Göteborgs F. K. P. R.

Göteborgs F. K. P. R. hade den 25 nov. på "Nya Teatern" anordnat en soaré hvilken, på mångas begäran, upprepades den 3 Dec. Den stora ljusa salen, som rym-

mer med läktare 1,200 personer, ger ett gladt och festligt intryck, och detta blef ingalunda försvagadt genom den skara hvitklädda unga damer, hvilka, dekorerade med föreningens märke i blågula band, postade vid dörrarna som marskalkar.

Först på programmet står Svenska Kvinnors Medborgarsång. Salen blir mörk, de mattblå sammetsdraperierna för salen dela sig, och de unga flickor, som skola sjunga denna medborgarsång (för första gången offentligt i Göteborg) träda ut framför rampen, hvitklädda, den främsta bärande ett gult och hvitt standar med orden: Rösträtt åt kvinnor.

"Är det samma flickor, som togo emot oss och anvisade platserna?" — "Nej visst icke, dessa bära ju en gul blomma, internationella rösträttsföreningens färger, gult och hvitt". — "Det måtte vara godt om unga flickor i Göteborg, som hylla sig till kvinnornas rösträttside". — "Det ser så ut". —

Nu blir det ljust från rampen, ett anslag på pianot och så klinga unga röster. Hurtigt och friskt ljuder den, i raskt marschtempo hållna sången, klart och tydligt höras orden. En applåd åt sången, åt den unga sångareskan.

På en liten tribun nere i orkestern har en gosse stigit upp. Fiol har han under armen, sjömanskrage på jackan. Och känsligt och fint förstående spelar han Godards Berceuse, Aulins Elegie och en Serenade af Drdla. Tydligt är den lille virtuosen en gunstling hos publiken, ty applåderna äro sympatiska. Männe han en gång som "mästare" kommer att spela för kvinnor, hvilka ha samma rättigheter som han själf får om 9—10 år, vi hoppas det.

Med Hallströms Svarta svanor, Stenhammars Stjärnöga och Petterson-Bergers Spelmansvisa vackert föredragna af en klangfull altstämma, afslutades inledningsprogrammet.

En liten paus, och så går ridån upp för aftonens "clou": I det mörkaste Småland, med författarens, finnen G. von Numers, vänliga medgifvande lokaliserad efter Bortom Kuopio af fru Frigga Carlberg. Omarbetningen var utomordentligt lyckad, det var allas mening. Vid första anblicken af scenen kunde man se hvilket outröttligt arbete, som blifvit nedlagdt på regien. Dessa gamla pärlfärgade möbler, denna antika ljuskrona i taket, dessa gamla stälstick och porträtt på väggarna, pipphyllan i vrån, trasmattorna på golvet. Nog hade litet hvar sett ett sådant gammalt prästhem i "mörkaste Småland". — "Men är det möjligt att det är amatörer, som spela?" — "Jo, hvarenda en! Och alla ha de i det dagliga lifvet sin sysselsättning, sitt lifskall, som upptar deras tid."

Äfven här, i spelet, märktes den förträffliga regien. I mista detalj var allt genomtänkt, alla voro besjälade af sin uppgift, och pjäsens både allvarliga och humoristiska sida kom till sin fulla rätt. En finska, som var närvarande, hade flera gånger sett "Bortom Kuopio" spelas i sitt hemland, men aldrig så väl som nu. Publiken var nöjd, därom vittnade de ihållande applåderna

och efter tredje aktens slut var det endast en mening om den utomordentligt lyckade soarén. Och mången gick däriifrån med fast föresats att hädanefter göra en personlig insats i arbetet för politisk rösträtt åt kvinnorna.

S. M.

Jul- och nyårshälsningar.

Nu stundar julen och årsskiftet, och när man då styrt om sitt hus, brukar man tänka på vänner och bekanta, om ej med annat så med en hälsning. Då översvämmas postkontor och brevlådor af julänglar, tomtar och troll, eller i vanligaste fall af tomma visit- och nyårskort—och man har därmed gjort sin plikt mot sin bekantskapskrets på närmare och fjärrare håll. Mot denna gamla sed att sända jul- och nyårshälsningar har väl nu mången brutit, men kanske detta till en del beror på att man tröttnat på dessa enformiga och meningslösa kort, som finnas i marknaden, ty nog är tanken att göra sig påmind hos gamla vänner vid högtiden tilltalande.

För dem, som ännu hålla fast vid seden, gifves nu i år ett tillfälle att framföra hälsningen på ett vackert kort och att på samma gång gagna allas vår sak—rösträtten. Jag menar genom att till jul- och nyårsönskningar använda Göteborgs-föreningens brevkort, hvilka förut varit omnämnda i Dagny.

Troligen har man bland sina vänner åtskilliga motståndare till saken och säkert många, som äro vacklande i tron, och då för kortet med sig förutom hälsningen äfven ett litet agitationsfrö, som kan bära frukt. Och för dem af våra vänner, som arbeta i rösträttens tjänst, är säkert ett sådant kort mera kärkommet än andra.

Dessutom passera våra brevkort många händer, innan de nå sin bestämmelseort, ifrån budets, som postar dem, till brefbärarens, som lämnar fram dem. Nog träffas de på sin väg af något förfluet ögonkast trots julbrådskan och strax göra korten propaganda med sin bild och sin inskription.

Sätta vi så på vårt kort ett af de nya välgörenhetsmärkena få vi, förutom den vanliga stämpeln "god jul och godt nytt år", äfven tillfälle att vara med i kampen mot tuberkulosen, och då ha vi med 10 öre plus porto gladt våra vänner och—hjälp till att råda bot för två samhällslyten, det ena tagande arbetskraft och det andra hälsa från samhället.

Såsom synes af annons i Dagny tillhandahållas korten efter rekvisition hos F. K. P. R:s i Göteborg sekreterare fröken Hildur Öijer och i Stockholm å Röst-rättsbyrån, Lästmakaregatan 6 (öppen kl. 3—4 e. m.)

MARIA KÄLLSTRÖM.

Sprid Dagny!

Notiser.

Fredrika-Bremer-Förbundets landhushållningsskola. Styrelsen för Fredrika-Bremer-Förbundets landhushållningsskola i Rimforsa hade hos k. m:t gjort framställning om ett statsunderstöd för år 1911 på 7,200 kr. Landbruksstyrelsen anser emellertid, att detta belopp kan nedsättas till 6,000 kr., och anhåller att k. m:t måtte till nästa riksdag allåta proposition om ett dylikt anslag på extra stat för år 1911.

Flickskolorna. K. m:t har under vissa villkor medgifvit, att under en tid af fem år från och med läsåret 1909—1910 utfärdadt godkändt afgangsbetyg från åttonde klassen af Tekla Åbergs högre läroverk för flickor i Malmö skall medföra de rättigheter och förmåner, som i fråga om afgangsbetyg från statens normalskola för flickor äro stadgade.

Vid det ombudsmöte med representanter för Stockholms folkskollärarkår, som på tisdagen hölls å Stora börssalen, valdes till kårens representant i folkskoleöfverstyrelsen lärarinnan Ida Johansson och till suppleant läraren Sven Nylund.

Svenska Hems kooperativa föredrag. Det andra af de kooperativa föredrag, som Svenska Hem under vintern anordnar, hölls den 8 dec. å Läkaresällskapets samlings-sal i Stockholm af fröken Anna Whitlock öfver ämnet "Ett fosterländskt storverk". Det var om makarna Gebhardes vackra insats i arbetet för den finska kooperativa rörelsen, hvilket vi äfven berört i ett föregående nummer af vår tidning, som hon lämnade en intressant redogörelse.

Föredraget var talrikt besökt äfven af icke medlemmar i föreningen.

Från Varberg skrives: Lärarekåren i Varberg har till sin specielle representant i skolrådet återvalt folkskollärarinnan Vilhelmina Malmström med småskollärarinnan Bertha Nilsson till suppleant. Fröken Malmström har varit medlem af F. K. P. R:s styrelse, alltsedan föreningen i Göteborg bildades.

Kristelig Kvindevalgrets-Forening i Köpenhamn utgifver från och med november detta år ett 8-sidigt månadsblad, kalladt "Kristeligt Kvindeblad". Dess första nummer innehåller bland annat ett sammandrag af föreningens historia, en redogörelse för de norska kvinnornas deltagande i höstens stortingsval samt en af Johanne Blauenfeldt skriven biografi öfver Mrs Carrie Chapman Catt.

Pristäflan. Att kvinnornas rösträttsfråga trängt fram till den största aktualitet bevisas af än det ena, än det andra. Nu senast har en pristäflan utlysts af tidningen "Säningsmannen" öfver ämnet: "Hvarför böra kvinnorna ha politisk rösträtt och valbarhet?" Märk formuleringen: "Hvarför böra etc." Således ingen fråga: "Böra de?" Svaret får upptaga högst 20 ord och skall vara inlämnadt till Redaktionen af Säningsmannen före utgången af december månad. Pris utdelas för de tio bästa svaren. En tafla i ram samt böcker utgör belöningen. Äfven bland dem, som icke känna sig lockade att täfla om dessa pris, torde kanske finnas någon som känner sig hågad att för sakens skull inlämna ett väl preciseradt svar.

En konsertsalong i Malmö. Lördagen den 13 nov. öppnades i Malmö af fru Ellen Källström, född Björkegren, en konsthandel tillika med en från konst-

handeln skild konstutställning. Det är fru Källströms mening att i denna senare lokal, bestående af 5 salar och ett terem, året rundt anordna utsällningar af såväl äldre som yngre konstutöfvers arbeten.

Det anses att starten varit god.

Den månads utställning omfattar landskap af Albert Larsson jämte mindre grupper af andra utställare. Utställningssalarnas iordningsställande har skett under överinseende af arkitekt Harald Boklund, hvilken äfven framdeles kommer att deltaga i planläggning och anordnandet af utställningarna. Af noiser i tidningarna synes konstsalongen lifligt besökt och köp af konstverk ofta förmedlas.

Malmö privata förlossningshem har i dagarna öppnats af barnmorskorna fröknarna Alma Eriksson och Selma Gullander, Henrik Smiihsst. 1.

Hemmets läkare är d:r Ivar Körner, patienter likväl obetaget att, om så önskas, själfva välja läkare.

Flickor mottagas, hvilka önska genomgå en kurs i skötsel af späda barn. Kursen tre mån. Platser anskaffas.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremer-Förbundet i Stockholm hade fredagen den 10 dec. en sammankomst i K. F. U. K:s lilla sal, hvarvid auditor Juhlin-Dannfelt i ett belysande föredrag lämnade en kort redogörelse för de viktigaste delarna af svensk äktenskapslagstiftning. En kortare diskussion följde, hvarunder en talarinna uttalade önskvärheten af en mindre broschyr, där de viktigaste punkterna angående makars inbördes rättsliga ställning fastsloges. Under diskussionen framkom äfven önskvärheten af höjandet af kvinnans enligt lag tillåtna äktenskapsålder.

Rösträttsrörelsen. Efter föredrag af fru Frigga Carlberg bildades förliden vecka i Kungsbacka den 158:e föreningen för kvinnans politiska rösträtt. Föreningen, som anslöt sig till landsföreningen, valde till ordf. och centralstyrelsemedlem fru Hulda Bengtsson, till sekreterare postexpeditören Majken Andersson och till kassaförvaltare banktjänstemannen Anna Lindell.

Fr.-Br.-Förbundets Strengnäs-krets anordnade sin förut omnämnda lottdragning för den nya stipendiefonden för länet den 27 november. Lotteri, tombola och buffet inbringade 943 kr.; med tillägg af en gåfva å kr. 85 af Nyköpings Filharmoniska sällskap genom grefvinna I. Reuterskiöld utgjordes sålunda fondens kassaförstärkning af kr. 1,028. Fonden uppgår nu till något öfver 4,000 kr.

Insamlingen fortfar och kunna medel insändas till stipendiekommittéens ordf. fru Augusta Widebeck.

Småbarnsbespisningen i Stockholm. Den kvinnokommitté i Stockholm, som under hösten haft om hand anordnandet af småbarnsbespisningen hade den 3 dec. sammankallat undertecknarna till uppropet för insamlande af penningmedel. Vid sammankomsten var prins Eugen närvarande. Som ordförande fungerade d:r K. Kjellberg.

Efter redogörelse för kommittéens arbete, hvaraf framgick att 16,000 kr. nu funnos insamlade, fattades beslut om att barnbespisning med husmodersskola skulle upprättas i Maria församling. Till styrelse, med uppgift att starta densamma, utsågos professorskan von Schéele, d:r Mathilda Lundberg, fröken Betty Hirsch, fröken Sigrid Sjöberg och d:r Ada Nilsson.

Af de insamlade medlen anslogos 1,000 kr. till barnbespisning i Hagalund och Hufvudsta. Vidare beslöto

de närvarande att bilda en förening för husmoderskola i Stockholm för åstadkommande af en centralisering af ifrågavarande verksamhet.

F. K. P. R. i Göteborg hade den 30 nov. å Chalmerska institutet sitt ordinarie höstsammanträde.

Sedan fru Frigga Carlberg utsetts att leda aftonens förhandlingar företogs val af styrelse för år 1910, hvarvid onvaldes samtliga förutvarande styrelsemedlemmar, nämligen: fru Frigga Carlberg, fröken Anna Trädgårdh, doktor Tora Wigardh, fru Helen Sjöstedt, fru Ester Brisman, fröken Hildur Öijer, fru Elisabet Wärn-Bugge, fru Stina Fagerskog och fröken Sofia Svensson.

Att revidera innevarande års räkenskaper utsågos fru Gurli Hertzman-Ericson och fröken Maria Källström med fröken Ebba Spångberg som suppleant. Till centralstyrelsemedlem återvaldes fru Frigga Carlberg med fröken Hildur Öijer som suppleant.

Ordf. föreslog därefter föreningen att tillsammans med öfriga föreningar inom länet, hvilka voro villiga att därtill ansluta sig, bilda Göteborgs länsförbund, hvilket förslag af mötet enhälligt antogs.

Ordet lämnades därpå till fru Elisabet Wärn-Bugge, som talade öfver ämnet: "Kvinnan i kampen för tillvaron".

Det lifliga och intressanta föredraget hälsades af åhörarne med stort bifall, hvarefter mötet förklarades af slutat.

F. K. P. R. i Luleå afhöll fredagen den 3 dec. årsmöte med samkväm.

Årsmötet var synnerligen talrikt besökt och i allo angenämt.

Till styrelse återvaldes fröknarna Märta Bucht, Anna Gustafsson, Anna Svensson, Alma Ehinger och Emma Isakson samt fruarna Mia Hellström och Hulda Uddenberg.

Till suppleant nyvaldes fröken Anna Högström.

Till revisorer valdes fröknarna Ester Hällström och Naemi Sjölander med fröknarna Malin Björnlund och Alfhild Pipon som suppleanter.

Efter årsmötet vidtog diskussion öfver ämnet "Lika lön för lika arbete". Diskussionen, som inleddes af fröken Märta Bucht, blef både långvarig och intressant. Meningarna voro rätt delade men lutade öfver åt krafvet på lika lön för lika arbete i de fall då kompetensen är lika. I diskussionen deltog ett 10-tal talarinnor.

Strengnäs F. K. P. R. höll ordinarie höstmöte den 3 dec.

Till medlem af centralstyrelsen återvaldes fru A. Widebeck, med fröken N. Huldén som ersättare.

Efter sammanträdet slut vidtog ett fingeradt stadsfullmäktigesammanträde, hvarvid en del för samhället aktuella frågor diskuterades.

Med framhållande af att man inom samhället hittills icke begagnat sig af rätten att invälja kvinnliga medlemmar i vissa nämnder förrättades proval af medlemmar i fattigvårdsstyrelsen, skolrådet och barnavårdsnämnden.

Utförligt referat infördes genom föreningens "pressombud" i stadens tidningar till efterrättelse för herrar valmän.

Rättelse. I Dagnys nummer af 2 december har i artikeln "Ett möte om hemarbetet" ett tryckfel insmugit sig. I andra spalten, 8:de raden uppifrån, står: "sociala fackföreningar", skall vara: "sociala köparföreningar". Ett namn är äfven felaktigt återgifvet; grossereren Illum, ej Klum, heter den i slutet af artikeln omnämnda representanten för arbetsgifvarna.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller 7½ öre pr mm.)

Exam. slöjdlärlarinna,

undervisningsvan, önskar plats. Svar till »A. E.» Helsingborg, p. r.

Bildad, duglig flicka,

kunnig i matlagning, linnesömnad och allt, hvad som hör till ett hems skötande önskar på nyåret plats i familj. Svar till Karin Ohlsson, Ryd.

UNG lärarinna önskar under ferierna göra sig nyttigt i bildadt hem mot någon lön. Svar till »Fortune» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm.

Folkskollärlarinna

önskar vikariat i fortsättningsskola under januari månad. Goda betyg. Små anspråk. Svar före den 19 december till »I. L.», Allmänna Tidningskont. Gustaf Adolfs torg, Stockholm, f. v. b.

GUVERNANTSPLOTS önskar undervisningsvan, elementarbildad flicka, som förut innehåft 2-årig plats i familj i utlandet. Äfven exam. kinderg.-lärlarinna. Svar snarast till »22 år» Uddevalla S. J.

SJUKSKÖTERSKA, examinerad, önskar plats. Svar till »Sjuksköterska». Odengatan 94, 4 tr., Stockholm.

KVINNLIKT skrifbiträde, något kunnig i maskinskrifning, van vid skrifgöromål (domsago- och landskansli) önskar plats. Goda rek. Svar till »God stil», Vänersberg p. r.

HUSLIG och musikalisk flicka, kunnig i alla i ett hem förekommande göromål önskar plats. Goda rek. finnes. Svar till »Tacksam 25-åring», Uppsala p. r.

BILDAD praktisk flicka, van vid husliga göromål och sömnad, önskar plats nu eller på nyåret. Svar till »X», Moholm p. r.

Slöjdlärlarinna

med flerårig undervisningsvana i de olika arbetena i kvinnlig slöjd, däribland klädnings- och linnesöm, konstsoöm och väfnad, (äfven konstväfnad), söker plats, ordinarie eller vikarie från nästa vårtermins början. Bästa betyg och referenser finnas. Svar till »Van lärlarinna» Nordiska Annonsbyrå, Göteborg.

MEDELÅLDERS prästdotter önskar plats som husmoder i mindre hem. Goda intyg. Svar märkt »K. C. 1910», under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

PLATS önskas i aktad familj af huslig flicka som genomgått hushållsskola. Goda rek. fr. föreg. platser. Svar till »Maj 1909», Stockholm p. r.

21-ÅRIG flicka, som genomgått Karlskoga praktiska skola önskar mot mindre lön eller fritt vivre plats att gå frun tillhanda i ett godt och arbetsamt hem. Svar till Axel von Sneidern, Bergs säteri, Mellerud.

BÄTTRE äldre flicka, hushållsven, musikalisk, frisk och arbetsam önskar plats hos bildad herre. Piano önskv. Svar till »Hemtrefnad», Engelsberg p. r.

BILDAD, huslig flicka, kunnig i matlagning, bakning, sömnad, handarbete söker plats. Goda betyg och rek. genom Norra Inack.-Byrån, Sthlm. Riks 85 65. Allm. 111 87.

TVÄNNE systrar önska plats, helst i samma familj, att sköta hemmet, och då utan jungfru. Kunniga i matlagning och alla i ett hem förekommande göromål. Svar till »Prästdöttrar», Malmö p. r.

En 20-årig norrländska

af god familj önskar som husmodershjälp komma i bättre hem. Har genomgått kurs i Fackskolan för Huslig Ekonom i Uppsala. Någon lön önskvärd, men att framför allt bli ansedd som medlem af familjen. Svar till »Familjemedlem», Uppsala p. r.

BILDAD flicka, kunnig i matlagning, bakning, sömnad söker plats att tillträda nu eller på nyåret. Goda rek. Svar »Enkel- Fortfärdig», Sv. Telegrambyrå, Stockholm.

LEDIGA PLATSER.**Ordinarie folkskollärlare- eller lärlarinnetjänsten**

vid Nordersunds fasta folkskola, Mjällby, Blekinge län, sökes hos skolrådet, adress Mjällby, senast den 5 februari 1910. Skolformen är litt. E med omkring 50 barn. Skolan är nybyggd med vackert läge och väl inredd lärarebostad (3 rum, källare m. m.) samt trädgårdsland. I lag bestämda löneförmåner jämte 115 kr. pr år för till undervisning i manlig slöjd kompetent sökande. Undervisningsprof icke erforderligt.

Vikariat

vid samma skola för vårterminen 1910 sökes senast den 21 december 1909.

Mjällby den 30 november 1909.
Skolrådet.

Sjuksköterskeplatsen

vid Åtvidabergs sjukstuga blir ledig att tillträdas den 1 jan. 1910. Af-löning ca 500 kr. pr år kontant jämte kost, husrum, fri tvätt och fria skatter. Sköterskan skall hålla maten åt sig och jungfru för 55 kr. pr månad, och åt patienter mot 55 öre pr patient och dag. Sjukstugan håller inventarier. Betyg insändas till och öfriga upplysningar lämnas af Doktor S. Högberg, Åtvidaberg.

SOM sällskap och hjälp erhåller bildad hushållskunnig flicka god plats på nyåret. Norra Inack.-Byrån, Malmskillnadsgatan 27, Sthlm.

Sjuksköterska och Husföreståndarinna.

För en bildad och intelligent sjuksköterska, som äfven är kompetent att förestå ett hem och handleda barn i åldern 8 å 12 år finnes plats nu genast i familj, där frun är sjuklig.

Lön ca 50 kr. pr månad. Bästa rekommendationer erfordras.

Svar märkt »Bon Domicile» till Svenska Telegrambyråns Annonsafdelning, Göteborg.

Husförestånderska

sökes genast för ett större hem å Djursholm. Endast stor förmåga med lång vana att själfständigt sköta allt inomhus samt handleda tjänare, torde härå reflektera. Muntliga rekommendationer erfordras. Svar till »Hem å Djursholm», under adress S. Gumælii Annonsbyrå Stockholm f. v. b.

Anspråklös flicka

van att undervisa i vanliga skolämnen, språk och musik, erhåller till instundande vårtermin plats i familj på landet. Svar med rek. och pret. torde insändas snarast möjligt till Doktorinnan Augusta Lindgren, adr. Gislaved.

ORDENTLIG, barnkär bättre flicka kan erhålla plats som barnfröken att sköta två flickor, 3½ och 1 år gamla. Svar till »E. F.», Laholm.

Kokerska önskas genast.

Resa 4 pund, lön 16 pund. Hultman, 12 Goldstone villas, Brighton, England.

ELEMENTARBILDAD flicka får plats som barnfröken. God familj. »Plikttrogen», Falun p. r.

Lediga lärarinneplatsen

vid fasta småskolan vid Djursdala kyrka sökes intill den 15 januari 1910 hos ordföranden i Djursdala församlings skolråd under adress Lindstorp. Lönen enligt lag. Afståndet från Södra Vi järnvägsstation är 0,5 mil och från Vimmerby stad 1,5 mil.

Plats ledig

till våren för kvinnlig trädgårdsmästare, kompetent att sköta växthus, större bänkgård, och fruktträdgård. Vidare genom korrespondens med Fru A. Vicander, Narvavägen 30, Stockholm.

FÖR dam med fast anställning finnes ett stort, ljusst, möbleradt rum att hyra från 1 januari. Svar till »Lugn», Tidningskontoret, 46 Sturegatan, Stockholm.

Modebyrån,

Drottninggatan 81 A, 2 tr.

Stockholm.

A. T. Brunkeb. 719. R. T. Vasa 261.

meddelar råd

vid val af damtoaletter, färger, modeller m. m., vid ordnandet af väningar, dekorering för fester m. m. Uppköper modevaror för damer i landsorten. Moderat arvode.

Fru A. Beijer, kl. 11—5.

Gynna

Dagnys annonsörer!

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition & Sparkassa

5%

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

För julen.

De af F. K. P. R. i Göteborg utgifna brevkorten — hvarje serie omfattande 12 kort med porträtt och citat af framstående män och kvinnor — lämpa sig synnerligen väl såsom öfverbringare af rösträttsvänners jul- och nyårshälsningar.

Korten, som kosta 1 kr. pr serie, tillhandahållas i Göteborg genom föreningens sekreterare fröken Hildur Öijer, adr. Göteborg 1, och i Stockholm å Rösträttsbyrån, 6 Lästmakaregatan (öppen kl. 3—4 e. m.)

**Gynna
Dagnys annonsörer!**

NYHETER I BOKHANDELN!

- NÅGRA MINNEN FRÅN MIN RESA TILL OST-AFRIKA 1908—1909.** Af A. Kolmodin. Med ett 90-tal illustrationer. Häft. 3 kr., kart. 3: 50, klotb. 4 kr.
- MISSIONSARBETET I STORSTÄDER.** Af Arthur F. W. Ingram. Bemyndigad öfversättning. Häft. 0: 60, kart. 0: 85.
- TILL UPPBYGGELSE.** Korta morgonbetraktelser af E. D. Heüman, e. o. Kungl. Hofpredikant, Kyrkoherde i Adolf Fredriks församling i Stockholm. Senare halfårets första del. Häft. 2: 50, v. b. 3. kr., klotb. 3: 50.
- I GENOMBROTSTIDER.** Berättelse af Hillis Grane. Häft. 1 kr., kart. 1: 25, klotb. 1: 50.
- ZIGENARFLICKAN JAN.** En berättelse af Nellie Herris. Bemyndigad öfvers. från engelskan af Nils Lybecker. Häft. 1: 25, kart. 1: 50.
- POMPONIA eller DE KRISTNA AF KEJSARENS HUS.** Af Webb. Med 19 illustrationer. Tredje upplagan. Häft 2: 50, kart. 2: 75, klotb. 3: 50.
- BIBLIOTEK FÖR DE UNGA.** Barnserien.
Nr 137. **Öbarnet.** Af Margareta Lenk. Bemyndigad öfversättning. Pris 15 öre.
Nr 138. **Patriks första jul.** Af Margareta Lenk. Bemyndigad öfversättning. Pris 25 öre.
Nr 139. **Den lille skolläraren.** Af Margareta Lenk. Bemyndigad öfversättning. Pris 25 öre.
- STUGORNAS VÄN.** Berättelser af H. Frosterus-Segerstråle. IV samlingen. Med illustrationer. Häft. 0: 75 kart. 1 kr.
- UGANDAS "HVITE ARBETARE".** En berättelse om Alex. M. Mackay. Af S. L. Fahs. Bemyndigad öfversättning. Häft. 1: 50, kart. 1: 80, klotb. 2: 25.
- GUDS VISA LEDNING.** Af E. W. Ewing. Bemyndigad öfversättning af Eira Hellberg. Häft. 0: 60, kart. 0: 85.
- BILDER OCH TANKAR.** Af M. v. O. Bemyndigad öfversättning. Häft. 0: 75, kart. 1 kr., klotb. 1: 25.
- Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens Förlagsexpedition, Stockholm 3.**

MELI

berättelse af
SSELMA LAGERLÖF
med sex bilder i färg af
Gerda Tirén.
Pris 25 öre.

Guldslottet

Elfte årg.
Kart. upplagan 128 sid.
Pris 1: 25.

Lilleputt.

Sjunde årg.
Pris 25 örc.

Svenska författare.

Deras lif och verksamhet
skildrade för barn och ungdom af
Marie Louise Gagner.
Pris inbunden 1: 25.

Julklassen

med många
färgplanscher.
Sjuttonde årg.
Pris 25 öre.

Kringstående böcker för
barn och ungdom ha
nu utkommit på

Folkskolans

Barntidnings förlag
(Stina Quint.)

Rosengull,

Andra årgången.
Sagor af Anna Wahlenberg
och Harald Östenson.
Pris 25 öre.

Fyra barn i Biskra

af
Anna Maria Roos.
Pris 1: 25.

Guldslottet

Elfte årg. Skolupplaga.
— 96 sid. —
Pris 65 örc.

Trisse,

Tredje årgången.
Pris 15 öre

Kejsarprinsen

som inte kunde leka
af
Julia Svedelius.
Pris 1 Krona.

Hvarje familj
har användning för en
MÄRKBOK.

En utmärkt sådan, med moderna
stilar, har i dagarna utgifvits af
Fröken Augusta Abrahamson (Bro-
dös för Nordiska Kompaniet) **Drott-
ninggatan 108, Stockholm. Pris 1,50.**
Till salu hos Nordiska Kompaniet
samt mot postförsk. hos utgifvaren.

Lämplig julkapp!

(Svea-Byrån 8399)

Enastående kvinnligt företag

är

Östermalmsföreningens af Hvita Bandet

VÄRTARESTAURANT

belägen vid Ropstensvägen med härlig utsikt öfver Värtan och Lidingön.

Kaffefrukostar. Middagar. Tesupéer.

Hembakadt kaffebröd.

Enskild sal för samkväm, bröllop m. m.

Obs! Gula spårvagnen stannar vid restauranten.

Rodenstamska

Slöjd- och Hushållsskolan

Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolköksläroinnekurs. Slöjdläroinnekurs. Hemslöjds- och Växtfärgningskurs.

7 meter mörkblå Dameviet tjock stark vintervara 70 cm bred finnes äfven i svart, grå, brun eller röd färg till 4,20. Blustyg 2,5 met. prima velourflanell, 70 cm. bred i 100-tals vackra mönster, som vanligen kostar 75 öre m. erhålles till 1 kr., 10 bitar 9,80. Rosatvills till underkläder, kraftig stark vara 32 öre met., d:o extra prima skår eller blå äfven passande till herrkalsonger 0,40 met. Tillskrif Otto Oskarson, Gamla Kungsholmsbrogatan 23 A., Stockholm.

Innehållsförteckning

Dagens nummer innehåller:

- Fredrika-Bremer-Förbundets 25-årsminne. Af *Lotten Dahlgren*.
- Ett öfvergrepp?
- När Selma Lagerlöf fick Nobelpriset.
- Ellen Key-afton i Stockholm.
- »Kvinnornas rösträtt. Vår viktigaste och mest aktuella fråga på det konstitutionella området».
- Dagny 1910. Prenumerationsanmälan.
- Fredrika Bremer. Af *Sigrid Leijonhufvud*.
- Några år med Sophie Leijonhufvud-Adlersparre. Af *Mathilda Silow*.
- Ett gammalt familjearkiv. Rec. af *Aivva Uppström*.
- Folkskolans Barntidnings julböcker. Af *A. H—n*.
- Till Eira Hellberg. Af *Elin Cederblom*.
- Två soaréer i Göteborgs F. K. P. R. Af *S. M.*
- Jul- och nyårshälsningar. Af *Maria Källström*.
- Notiser.
- Föreningsmeddelanden.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**